

**Ομιλία του Πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα στην εκδήλωση του
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: «Η
Ελληνική Επανάσταση ως ευρωπαϊκό γεγονός»**

Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Μακαριότατε,
Κύριε Πρύτανη,
κυρίες και κύριοι,

Θεωρώ ιδιαίτερα τιμητική την πρόσκληση που μου απηύθυνε η διοίκηση του αρχαιότερου Πανεπιστημίου της χώρας.

Την αποδέχτηκα με μεγάλη χαρά, θέλοντας να τονίσω -και έμπρακτα- τη σημασία, που έχει για την κυβέρνηση το δημόσιο πανεπιστήμιο.

Επιτρέψτε μου λοιπόν να ξεκινήσω τιμώντας την προσφορά του πανεπιστημίου στα γράμματα, τον πολιτισμό και την παιδεία αυτού του τόπου.

Και να δηλώσω με τον πιο σαφή τρόπο, ότι θεωρούμε το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο έναν από τους βασικότερους κόμβους στην μεγάλη προσπάθεια που έχουμε ξεκινήσει μια προσπάθεια για την αναγέννηση της ελληνικής κοινωνίας και της δημοκρατίας, για την κοινωνική δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη, για την αξιοπρέπεια και την πολιτιστική άνθηση της χώρας και του ελληνικού λαού.

Στην ευόδωση της προσπάθειας αυτής, υπάρχει ευρύτατο πεδίο δράσης και καθοριστικός ρόλος για το δημόσιο πανεπιστήμιο και τα ερευνητικά μας κέντρα, με τις υποδομές, την ακαδημαϊκή γνώση που παράγεται, την επιστημονική επάρκεια αλλά και την διάθεση του διδακτικού, του ερευνητικού και του διοικητικού προσωπικού, και των φοιτητών.

Αυτή η ομιλία, άλλωστε, δεν θα ήταν δυνατόν να γίνει αν δεν υπήρχαν τα ελληνικά πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα γιατί τα όσα θα πω, τα αντλώ, πρωτίστως, από τη διανοητική παραγωγή τους.

Παρά την υπονόμηση των λειτουργιών, τη συρρίκνωση του ανθρώπινου δυναμικού και των πόρων τους, αλλά και τη συστηματική τους κατασυκοφάντηση και δυσφήμιση, τα ελληνικά πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα, σε συνεργασία και διάλογο με τα αντίστοιχα του εξωτερικού, παράγουν σημαντικότερο και διεθνώς αναγνωρισμένο ερευνητικό έργο.

Σε αυτό ακριβώς το έργο βασίζονται οι σκέψεις που, ευθύς αμέσως, θα σας εκθέσω, σχετικά με την ελληνική Επανάσταση του 1821 ως ευρωπαϊκό γεγονός.

«Το Εικοσιένα είναι η πιο ευρωπαϊκή στιγμή της ιστορίας του νεότερου ελληνισμού», έγραψε, πριν μερικά χρόνια, ένας από τους μεγαλύτερους ιστορικούς μας, ο Σπύρος Ασδραχάς.

Πράγματι, ακριβώς έτσι είναι.

Γιατί την Ελληνική Επανάσταση δεν μπορούμε να την διαβάσουμε, ούτε, πολύ περισσότερο, να την κατανοήσουμε, έξω και πέρα από την οικουμενική δυναμική των μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών ρευμάτων της εποχής εκείνης.

Των συγκρούσεων και των επαναστάσεων, που, μέσα σε λίγες δεκαετίες, επρόκειτο να προκαλέσουν στο παλιό καθεστώς ριζικές ρηγματώσεις και ανατροπές.

Αυτή η οικουμενική δυναμική, που προήλθε στο δεύτερο μισό του 18^{ου} αιώνα από την Αμερικανική και την Γαλλική Επανάσταση, προσέβαλε αμετάκλητα τα θεμέλια του παλαιού κόσμου.

Δεκαετίες αργότερα, στις αρχές του 19ου αιώνα, παρά τις μεγάλες ανακατατάξεις που ακολούθησαν την ήττα του Ναπολέοντα Βοναπάρτη, και παρά το κλίμα της παλινόρθωσης που επιβάλλει η Ιερά Συμμαχία, τα παλαιά βασίλεια συγκλονίζονται ξανά από τα φιλελεύθερα προτάγματα των επαναστάσεων εκείνων.

Οι κοινωνικές διεργασίες που απελευθερώνονται, αμφισβητούν και πάλι την παραδοσιακή πολιτική και οικονομική τάξη.

Οι ιδέες και οι ανατρεπτικές δράσεις, που έχουν ως αφετηρία την Αμερικανική και την Γαλλική Επανάσταση, απλώνονται από την Ιβηρική έως την Κεντρική Ευρώπη

και τη Ρωσία· από τη Βαλκανική ως τη Βόρεια Αφρική· και από τις εστίες των παλιών ευρωπαϊκών αυτοκρατοριών μέχρι τις αποικίες τους στην Ασία και την Αμερικανική Ήπειρο.

Χρειάζεται να θυμόμαστε ότι το 1821, πέρα από «Ελληνική υπόθεση», είναι το έτος της εξέγερσης στο Μεξικό, είναι το έτος της ενοποίησης της Αϊτής, το έτος της διακήρυξης της ανεξαρτησίας για μια σειρά από χώρες της Λατινικής Αμερικής.

Ο αντίκτυπος των επαναστάσεων αυτών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, και η επιρροή φυσιογνωμιών όπως ο Σιμόν Μπολίβαρ, παίζουν καθοριστικό ρόλο στον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη κατανοεί και την Ελληνική Επανάσταση.

Είναι η εποχή που απέναντι στην Ευρώπη των παλαιών καθεστώτων, της από Θεού ταγμένης απολυταρχίας, των εκ καταγωγής προνομίων και της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας, συγκροτείται ένα ριζοσπαστικό ρεύμα ιδεών, που διεκδικεί την Ευρώπη της δημοκρατίας, την Ευρώπη της ισότητας, της αλληλεγγύης, της θρησκευτικής ελευθερίας.

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821, επιτρέψτε μου να πω, είναι γνήσιο πνευματικό τέκνο του Διαφωτισμού.

Στα πολιτικά της προτάγματα, ενσωμάτωσε τις ιδέες και τις αξίες που διακινήθηκαν, στις τουρκοκρατούμενες περιοχές των ελληνοφώνων πληθυσμών, από τη Φιλική Εταιρεία.

Επομένως, η Επανάσταση του 1821 εγγράφεται στο μεγάλο επαναστατικό κίνημα που εγκαινιάστηκε στην Ευρώπη με τη Γαλλική Επανάσταση.

Αποτελεί την ένοπλη προσπάθεια να ανατραπεί το παλιό απολυταρχικό καθεστώς, στο οποίο οι πληθυσμοί ήταν υποταγμένοι ελέω Θεού, και επιδιώκει ταυτόχρονα την εγκαθίδρυση μιας νέας πολιτικής τάξης, στο όνομα της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας των εθνών.

Με αυτή την έννοια, η Επανάσταση του '21 γίνεται ο εκφραστής των μεγάλων αξιών του Διαφωτισμού στην περιοχή μας, στον τόπο μας, και οργανώνεται γύρω από ένα μέγιστο πολιτικό διακύβευμα: τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου, εθνικού κράτους.

Κι αυτό συμβαίνει ανεξάρτητα από το κατά πόσο οι ίδιοι οι επαναστάτες συμμερίζονται στο σύνολό τους μια κοινή αντίληψη για τη διαδικασία συγκρότησης αυτού του κράτους.

Στο πλαίσιο της Επανάστασης το έθνος, ως ιστορική πολιτισμική οντότητα, αναδεικνύεται σε νέο ιστορικό υποκείμενο, που διεκδικεί ενεργό πολιτικό ρόλο.

Μέσα από τη συμμετοχή τους στον γενικό ξεσηκωμό, οι άνθρωποι του Αγώνα, οι απλοί άνθρωποι του λαού, οι εξεγερμένοι αγρότες, οι αρματολοί, οι κλέφτες, οι πειρατές, οι έμποροι της στεριάς και της θάλασσας, οι караβοκύρηδες, οι πρόκριτοι και οι λόγιοι, μετασχηματίστηκαν σε επαναστάτες, σε στρατό και ναυτικό της Επανάστασης.

Γκρέμισαν τον παλιό κόσμο καταστρέφοντας ακόμα και τους όρους της δικής τους προεπαναστατικής εξουσίας.

Είναι ακριβώς αυτό που συμβαίνει σε όλες τις μεγάλες επαναστάσεις των νεότερων χρόνων στην Ευρώπη και στην Αμερικανική ήπειρο: **Οι επαναστάσεις δημιουργούν τους λαούς και τα πολιτικά έθνη.**

Όπως έγραψε και ο Υπουργός Παιδείας στο προχθεσινό επετειακό μήνυμά του προς τους μαθητές και τις μαθήτριες των σχολείων της χώρας: «Η ελληνική επανάσταση υπήρξε μια έξοχη στιγμή εκείνης της άνοιξης των λαών. Όλες οι επαναστάσεις, όπως και η ελληνική, δημιούργησαν σε μεγάλο βαθμό τους λαούς που τις έκαναν. Ήταν οι λαοί που έφτιαξαν τους εαυτούς τους και την επανάστασή τους, σε μια εποχή, όπου στην Ευρώπη και στον κόσμο κυριαρχούσαν απολυταρχικές μοναρχίες και αυτοκρατορίες, όπως η οθωμανική».

Μέσα, λοιπόν, από τον εθνικό τους αυτοπροσδιορισμό, οι μάζες αναδεικνύονται σε υποκείμενο της ιστορίας, διεκδικώντας την χειραφέτησή τους, και θέτοντας ως θεμελιώδη πολιτικό τους στόχο τη διαρκή πραγμάτωση του τρίπτυχου «Ελευθερία, Ισότητα, Αδελφότητα».

Το ελληνικό κράτος που οραματίζεται η Επανάσταση, είναι προϊόν ανατροπής και ρήξης με το τυραννικό παρελθόν και εμπεριέχει -θέλοντας και μη- επαναστατικότητα, αφού η ίδια η έννοια του πολίτη ενσωματώνει επαναστατικά, για την εποχή, χαρακτηριστικά.

Όμως, ο δημοκρατικός χαρακτήρας του Εικοσιένα ανέσυρε στην επιφάνεια και οξύτατες κοινωνικές αντιθέσεις που πυροδότησαν ανταγωνισμούς και αντιπαραθέσεις.

Οι ματωμένες εμφύλιες συγκρούσεις, τόσο κατά τη διάρκεια του Αγώνα, όσο και μετά την δολοφονία του Καποδίστρια, ακύρωσαν τις ρεπουμπλικανικές διακηρύξεις και κατέληξαν στην ελέω Θεού βασιλεία του Όθωνα.

Σε κάθε περίπτωση, τα προοδευτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής Επανάστασης προβάλλουν και αποκτούν ευρωπαϊκή διάσταση μέσα από τη βίαιη σύγκρουσή τους με το παλιό καθεστώς.

Πρόκειται για το καθεστώς της απολυταρχίας, της θεοκρατίας και της υποταγής των πληθυσμών στο σχέδιο του Θεού, όπως αυτό ενσαρκώνεται επί της γης από τις μοναρχικές εξουσίες.

Ο ξεσηκωμός εναντίον του Οθωμανού Σουλτάνου γίνεται στο όνομα της ελευθερίας και της πολιτικής ανεξαρτησίας του ελληνικού έθνους και αμφισβητεί εκ βάθρων την υποταγή, ως θεμελιακή αξία του παλαιού καθεστώτος.

Η πολιτική επιδίωξη και οι ιδεολογικές αρχές της Επανάστασης δεν διαμορφώνονται στο κενό.

Εντάσσονται σε μια νέα ιδέα που αρχίζει να συγκροτείται για την Ευρώπη, ιδέα η οποία θεμελιώνεται καταρχήν στην ύπαρξη πολλών εθνών – κρατών, αντί της αυτοκρατορικής ομοιογένειας.

Θεμελιώνεται επίσης πάνω στον επαναστατικό χαρακτήρα που εμπεριέχει την περίοδο εκείνη η έννοια του έθνους, και η οποία συγκροτείται πολιτικά στη βάση των αρχών και των αξιών, που άφησαν ως παρακαταθήκη η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση.

Η ιδέα μιας τέτοιας Ευρώπης είναι επαναστατική και απελευθερωτική, όχι μόνο γιατί αντιπαρατίθεται στην αυτοκρατορική ομοιογένεια και αναγνωρίζει την εθνική πολλαπλότητα, αλλά και γιατί ορίζεται στη βάση κοινών πολιτικών αξιών που διεκδίκησαν και κέρδισαν οικουμενικότητα: Αυτές είναι οι αξίες του Διαφωτισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο άρχισε να συγκροτείται αυτό το «ευρωπαϊκό κίνημα» το οποίο στην ελληνική περίπτωση προσέλαβε τη μορφή του φιλελληνισμού.

Ένα κίνημα αλληλεγγύης ανάμεσα στα ευρωπαϊκά έθνη που μάχονται για ανεξαρτησία και ελευθερία.

Όποιες κι αν ήταν οι πολιτισμικές και προσωπικές αναφορές και στοχεύσεις των Φιλελλήνων, αυτό που συνέδεε το κίνημα του Φιλελληνισμού ήταν η υποστήριξη μιας ευρωπαϊκής Επανάστασης, ενός έθνους στον αγώνα για τη χειραφέτησή του.

Η ευρωπαϊκή διάσταση της ελληνικής Επανάστασης, οι εταιρείες, οι επιτροπές αλληλεγγύης και η μαχητική κοινή γνώμη, είναι βασικές παράμετροι που, παρά τις στρατιωτικές επιτυχίες του Ιμπραήμ και του Κιουταχή, παρά την υποταγή του Μοριά, την πτώση του Μεσολογγίου και την καταστροφική μάχη του Φαλήρου, παρά την εχθρική στάση των ηγεμόνων της Ευρώπης απέναντι στην Επανάσταση, δημιούργησαν εν τέλει τους όρους της ελληνικής ανεξαρτησίας.

Ωστόσο, η ελληνική Επανάσταση ξεσπάει σε μια εποχή που ένα άλλο ευρωπαϊκό ρεύμα είχε αρχίσει να ξεδιπλώνεται.

Το ρεύμα αυτό, αφομοιώνει κάποιες από τις φιλελεύθερες αξίες που διακίνησε ο Διαφωτισμός και επέβαλε η γαλλική Επανάσταση, αλλά όχι για να τις ενισχύσει, αλλά για να τις αδρανοποιήσει.

Έτσι, απέναντι στην Ευρώπη των Επαναστάσεων εμφανίζεται μετά τους Ναπολέοντιους πολέμους η Ιερή Συμμαχία (1815), που θέλει την Ευρώπη θεμελιωμένη όχι σε αρχές, αλλά σε κανόνες, προστατευμένη με ένα είδος διακρατικής συμφωνίας, από τις ανατρεπτικές αξίες που εξαπλώνονταν ραγδαία.

«Τα πράγματα πρέπει ν' αλλάξουν ώστε να παραμείνουν τα ίδια» ήταν το σύνθημά της Ιερής Συμμαχίας.

Με τη διακρατικότητα «πάγωνε» και ακυρωνόταν, χωρίς όμως να καταργείται, το φιλελεύθερο πλαίσιο αξιών που είχαν προωθήσει οι Επαναστάσεις.

Από πολιτικές αρχές, ορισμένες σε εθνικό επίπεδο, οι αξίες αυτές μεταβάλλονταν σε υπερεθνικούς κανόνες, προορισμένους να κρατούν τα κράτη της Ευρώπης συμμορφωμένα στη νέα τάξη των Μεγάλων Δυνάμεων.

Από τις αρχές λοιπόν του 19^{ου} αιώνα, όταν η ελευθερία εμφανίστηκε ως μείζων πολιτική διεκδίκηση των εθνών, εμφανίστηκε και η διακρατικότητα ως μέσον άσκησης ελέγχου και ηγεμονίας των μεγάλων Δυνάμεων.

Στο πλαίσιο αυτής της ηγεμονίας, οι Μεγάλες Δυνάμεις, που για λόγους ισορροπιών θεωρούσαν ότι η παλιά οθωμανική τάξη έπρεπε πάση θυσία να προστατευτεί, αντιμετώπισαν την ελληνική Επανάσταση ως μια απρόβλεπτη και επικίνδυνη ανατροπή, κατά μία έννοια ως ένα «αντι-ευρωπαϊκό γεγονός».

Αυτό το γεγονός έπρεπε πάση θυσία να «διορθωθεί».

Από τη στιγμή που η ελληνική Επανάσταση είχε πάρει το δρόμο της και ξεσήκωνε κύματα φιλελληνισμού, οι Μεγάλες Δυνάμεις αναζητούσαν τον τρόπο να χειραγωγήσουν τον απρόβλεπτο χαρακτήρα της επιβάλλοντας, όσο μπορούσαν, την λογική της διακρατικότητας και των κανόνων.

Η τελική υποχώρηση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι σε μια άβολη για τις ίδιες Επανάσταση, οφείλεται σε πολλούς λόγους.

Ο κυριότερος από αυτούς ήταν η απειλή για αλυσιδωτές συνέπειες σε μια περιοχή εξαιρετικά σημαντική για τα συμφέροντά τους, σε μια περιοχή -από τότε- ιδιαίτερου γεωπολιτικού ενδιαφέροντος.

Κατά την διάρκεια της ιστορικής εκείνης περιόδου γίνεται ίσως για πρώτη φορά αντιληπτός ο γεωπολιτικός ρόλος της περιοχής μας. Περιοχή την οποία η Επανάσταση διεκδικούσε, κι αυτό αποτέλεσε και έναν από τους λόγους της «υποχώρησης» και της σύμπτωσης των Μεγάλων Δυνάμεων.

Η Επανάσταση, λοιπόν, μετατρέπεται από «αντιευρωπαϊκό» σε ευρωπαϊκό γεγονός, και αντιμετωπίζεται ως τέτοιο, και λόγω της γεωπολιτικής θέσης του χώρου στον οποίο είχε εκδηλωθεί.

Ο φόβος μιας μονομερούς ανάμειξης της Ρωσίας, που θα την καθιστούσε ισχυρό παίκτη στις οθωμανικές περιοχές απέναντι στις άλλες Μεγάλες Δυνάμεις, συνέβαλε ώστε όλες οι Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να επιδιώξουν από κοινού την επιτυχία της Επανάστασης.

Με αυτό τον τρόπο διέσωζαν το εγχείρημα, ανταποκρίνονταν στο εξαιρετικά διαδεδομένο φιλελληνικό αίσθημα, αλλά και συγχρόνως έλεγχαν και μοιράζονταν την επιρροή τους πάνω στο νέο κράτος.

Τόσο λοιπόν η Επανάσταση όσο κυρίως το νέο εθνικό κράτος που προέκυψε από αυτήν είναι προϊόν των συγκρούσεων αλλά ταυτόχρονα και συγκλίσεων που εκδηλώθηκαν ανάμεσα σε δύο ευρωπαϊκές πολιτικές και ιδεολογικές τάσεις, και μέσα στο πλαίσιο των οποίων οι επαναστατικές αξίες μεταλλάσσονταν.

Έτσι, το νέο ελληνικό κράτος μπορεί να θεωρηθεί προϊόν Επανάστασης αλλά ταυτόχρονα και αδρανοποίησης των ίδιων των αξιών της.

Η αντίφαση αυτή θα βάλει την σφραγίδα της στα πρώτα βήματα της ανεξάρτητης Ελλάδας, τα προοδευτικά και τα συντηρητικά χαρακτηριστικά της, τα οποία συγκρούονται, και ενίοτε συγχέονται, στην προσπάθεια να αποκτήσουν εσωτερική νομιμοποίηση, αλλά και να διασφαλίσουν την εύνοια και την αποδοχή των Μεγάλων Δυνάμεων.

Τελειώνοντας, οφείλω να πω δυο λόγια για το σήμερα.

Όπως πολύ καλά γνωρίζουμε, οι ιστορικοί δεν αγαπούν καθόλου τις αναλογίες, τους παραλληλισμούς, τα «όπως τότε έτσι και τώρα».

Οι αναλογίες μπορεί να εντυπωσιάζουν, αλλά είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν προσφέρουν κάτι γόνιμο στη γνώση του παρόντος, ειδικά αν είναι κομμένες και ραμμένες στα μέτρα του χρήστη, με σκοπό να επιβεβαιώνουν συμπεράσματα στα οποία έχουμε εκ των προτέρων καταλήξει.

Επιπλέον, η ιστορία δεν προσφέρεται για εύκολα μαθήματα και για εύκολα διδάγματα και νουθεσίες.

Μας είναι όμως πολύτιμη και για τη σκέψη και για την πράξη.

Μπορεί να διαυγάσει τη σκέψη και την αντίληψή μας και, μέσα από μια κριτική κατανόηση, να οδηγήσει στο σχέδιο, στην πράξη, στην πρωτοβουλία.

Αναδεικνύει συνέχειες και ασυνέχειες, μέσα από τις οποίες μας βοηθάει να ανιχνεύουμε νέα ποιοτικά στοιχεία, και καινούριες τομές.

Μας βοηθάει να καταλάβουμε πώς ο λόγος μας, οι πράξεις μας, οι κοινωνίες μας δεν είναι φαινόμενα υπερχρονικά και διαχρονικά, αλλά εντάσσονται σε συγκεκριμένες παραδόσεις και νοοτροπίες.

Υπόκεινται σε συγκεκριμένες ιδεολογικές, πολιτικές ή πολιτισμικές επιρροές.

Απορρέουν από συγκεκριμένες κοινωνικές σχέσεις.

Αναπτύσσουν την ιδιαίτερη κάθε φορά κοινωνική και πολιτική τους δυναμική.

Η κριτική μελέτη του παρελθόντος, λοιπόν, μας βοηθάει να κατανοήσουμε το παρόν για να ανοιχτούμε στους ορίζοντες του μέλλοντος και κυρίως για να δράσουμε σωστά.

Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαμε να θέσουμε προς συζήτηση τις εξής διαπιστώσεις:

Πρώτον, η Ελλάδα αποτελεί και ιστορικά, αλλά και σήμερα, κομμάτι της Ευρώπης, κομμάτι των ευρωπαϊκών εξελίξεων, κομμάτι αναπόσπαστο της ευρωπαϊκής πραγματικότητας.

Δεύτερον, η Ελλάδα και η Ευρώπη πάντα βρίσκονταν σε αλληλεπίδραση. Από τη μια μεριά, η Ελλάδα, ίσως λόγω θέσης, ιστορίας, συγκυρίας, ή και κοινωνικών διεργασιών, βρέθηκε να ασκεί σημαντική επίδραση στην Ευρώπη, αρκετές φορές δυσανάλογη με το οικονομικό και δημογραφικό της βάρος, και σε συγκεκριμένες στιγμές βρέθηκε να αναλαμβάνει και πρωτοπόρους ρόλους.

Η Επανάσταση του 1821 και η Εθνική Αντίσταση είναι δύο κορυφαίες τέτοιες στιγμές.

Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα με τη σειρά της, έχει επηρεαστεί καθοριστικά από την Ευρώπη, σε όλα τα πεδία.

Οι ευρωπαϊκές ιδέες, τα ευρωπαϊκά κινήματα και οι επαναστάσεις, οι δημοκρατικές και κοινωνικές κατακτήσεις έχουν παίξει καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας.

Και εδώ θα μπορούσαμε να ξαναδούμε τον ελληνικό ιστορικό χώρο ως κομμάτι του ευρωπαϊκού, εντάσσοντας την Επανάσταση του 1821 στο ευρωπαϊκό της πλαίσιο, ή την Εθνική Αντίσταση στον μεγάλο αντιφασιστικό αγώνα των ευρωπαϊκών λαών.

Τέλος η Ευρώπη, και κατ' αναλογία και η Ελλάδα, ποτέ δεν ήταν ένα ενιαίο υποκείμενο, ένα ενιαίο πράγμα.

Υπάρχει η Ευρώπη του Διαφωτισμού, και των μεγάλων εργατικών και δημοκρατικών αγώνων, υπάρχει όμως και η Ευρώπη του φασισμού και του ναζισμού.

Υπάρχει η Ευρώπη των κινημάτων και των λαών, υπάρχει όμως και η Ευρώπη του νεοφιλελευθερισμού και του καταναγκασμού των αγορών.

Υπάρχει η Ευρώπη της δημοκρατίας, της ανεκτικότητας, των προοδευτικών ιδεών, υπάρχει όμως και η Ευρώπη του κοινωνικού συντηρητισμού, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας.

Με αυτή την έννοια, διαλέγουμε την παράδοση της οποίας εμείς θέλουμε να είμαστε συνέχεια.

Και εμείς θέλουμε να είμαστε κληρονόμοι των ωραίων και ευγενών αγώνων για την Ελευθερία, την Ισότητα, την Αλληλεγγύη και την κοινωνική απελευθέρωση.

Διάβασα πρόσφατα μια φράση σε ένα κείμενο του γνωστού έλληνα ιστορικού, του Αντώνη του Λιάκου, που τη βρήκα εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, έλεγε: **«η ελληνική ώρα της Ευρώπης και η ευρωπαϊκή ώρα της Ελλάδας».**

Η άποψη αυτή εξηγεί την έκταση που έχει πάρει σήμερα το διεθνές ενδιαφέρον για την Ελλάδα:

Το ελληνικό ζήτημα είναι ζήτημα της Ευρώπης, γιατί οι διαμάχες, οι συγκλίσεις, τα προβλήματα και οι λύσεις τους είναι ταυτόχρονα και ελληνικά αλλά και ευρωπαϊκά.

Παράλληλα, έτσι μπορεί να εξηγηθεί και το κύμα της αλληλεγγύης για την Ελλάδα και τον ελληνικό λαό, που εκδηλώνεται σε όλη την Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Οι μάχες που δίνει σήμερα η ελληνική κυβέρνηση -για λογαριασμό του ελληνικού λαού αλλά και όλων των λαών της Ευρώπης- για τη δημοκρατία, το κοινωνικό κράτος, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ανάσχεση της καταστροφικής λιτότητας, είναι ταυτόχρονα μάχες ευρωπαϊκές.

Είναι μάχες που αφορούν όλη την Ευρώπη, όλους τους ευρωπαϊκούς λαούς είτε στο Νότο είτε στο Βορρά, είτε στην Ανατολή είτε στη Δύση.

Η ιστορικότητα της σημερινής ημέρας ας βοηθήσει όλους μας να προσεγγίζουμε τις σημερινές προκλήσεις με καθαρό μυαλό, κριτική σκέψη, αλλά ταυτόχρονα με περισσότερη αισιοδοξία και με περισσότερη αυτοπεποίθηση.

Όταν οι λαοί παίρνουν στα χέρια τους την υπόθεση της ζωής τους και του μέλλοντός τους, όσο αδύναμοι κι αν είναι απέναντι σε ισχυρούς αντιπάλους, έχουν το δίκιο με το μέρος τους και την αυτοπεποίθηση που τους δίνει το δίκιο και ο αγώνας τους, μπορούν να τα καταφέρουν.

Σας ευχαριστώ θερμά για την ευκαιρία που μου δώσατε.